

Daugelis klaidų projektuose susijusios su tuo, kad projektuotojai iki šiol nesupaižinę su standartais, taikytiniais projektuojant potencialiai pavojingus įrenginius.
G. Bartuškos nuotr.

TECHNINIUOSE PROJEKTUOSE – NEBEGALIOJANTYS STANDARTAI

„Vamzdžių jungimo suvirinant siūlės turi būti lengvai išgaubtos. Katilas turi būti aprobuotas pagal Lietuvos valdžios institucijų nustatytus reikalavimus. Vamzdynai turi būti sumontuoti taip, kad būtų kompensuojamas jų šiluminis plėtimasis, o jei tokios galimybės nėra, tada turi būti montuojami specialūs kompensatoriai.“ Tai citatos iš viešosios įstaigos Technikos priežiūros tarnybos specialistų vertintų techninių projektų.

Daugelį metų vykdydami potencialiai pavojingų įrenginių (PPI) techninės būklės tikrinimą, dalyvaudami Statybos produkcijos sertifikavimo centro organizuojamose įmonių atestavimo komisijose (2013 metais Technikos priežiūros tarnybos specialistai iš jų buvo eliminuoti ir dėl to, kaip patys juokauja, turbūt turėtų kaltinti savo reiklumą) ir vertindami statinių techninius projektus, Technikos priežiūros tarnybos specialistai nuolat fiksuoja problemas, aktualias projektuojant ir statant statinius su PPI.

Dauguma problemų, klaidų ir netikslumų projektuose susiję su tuo, kad projektavimo ir ekspertizės įstaigų atstovai iki šiol nėra susipažinę su Europos Sąjungos (ES) direktyvomis bei standartais (Lietuvoje ES direktyvos yra perimtos techniniais reglamentais).

Didelėje dalyje techninių projektų nepateikiamos nuorodos į techninius reglamentus, standartus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius projektavimo gamybos, įrengimo bei priežiūros reikalavimus. Techniniuose projektuose dažnai vis dar minimos buvusios nebegaliojančios sovietinės statybos normos ir taisyklės (SN ir T), standartai (GOST) bei kiti teisės aktai. Dauguma projektuotojų nepakankamai susipažinę su suvirinimo technologijos, suvirintųjų kvalifikacijos, suvirinimo

medžiagų, suvirinimo kokybės, kontrolės ir vertinimo reikalavimais. Dėl visų šių priežasčių techniniuose projektuose ir randamos bevertės įžangoje cituotos pastabos.

Nors aplinkos ministro 2008 metų gegužės 30 dienos įsakymu „Dėl statybos inžinierių, siekiančių teisės eiti statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovo pareigas ar vadovauti teritorijų planavimo dokumentų rengimo profesinių žinių tikrinimo įvertinimui“

teisė tikrinti ir vertinti profesines žinias suteikta dešimčiai organizacijų, tačiau į organizacijų komisijas, net jei statiniuose projektuojami ir montuojami PPI, nekviečiami įgaliotų įstaigų techninės būklės vertinimo specialistai. Komisijų nariai labai menkai supranta apie reikalavimus, keliamus PPI.

Projektavimo, ekspertizės, statybos įmonės ir bendrovės, vykdančios specialiųjų statybos darbų techninę priežiūrą statiniuose, kuriuose montuojami PPI ir atliekami suvirinimo darbai, turėtų turėti kvalifikuotus atestuotus suvirinimo specialistus – suvirinimo darbų koordinatorius (tarptautinius suvirinimo inžinierius, Europos suvirinimo inžinierius ar kt.), taip pat tokių specialistų turėtų būti ir Aplinkos ministerijos paskirtų įmonių komisijose, atkreipia dėmesį Technikos priežiūros tarnybos atstovai.

Technikos priežiūros tarnybos nuomone, įmonės, atliekančios ekspertizės ir techninės priežiūros funkcijas, turėtų būti nepriklausomos ir akredituotos pagal standartą LST EN ISO/IEC 17020 „Bendrieji įvairių tipų kontrolės įstaigų veikimo kriterijai“ – tai padėtų užtikrinti tinkamą atliekamų paslaugų kokybę. ▲

ŽAIBOSAUGOS NEVALIA PROJEKTUOTI APČIUOPOMIS

Jonas PRANSKAITIS
Bendrovės „Energosfera“ technikos direktorius

Labai svarbu, kad projektuotojas domėtųsi ir sektų vis besikeičiančias žaibosaugos normas. Lietuvoje didesnė problema yra ne projektuotojų kompetencija, o tai, kad nėra į lietuvių kalbą išverstų europinių standartų (LST EN 62305). Statybos techninis reglamentas labiau primena nuorodą į Tarptautinės elektrotechnikos komisijos (ang. International Electrotechnical Commission – IEC) patvirtintų standartų rinkinį. Todėl projektuotojams tenka savo jėgomis ir užsienio kalbomis aiškintis, ką tam tikru klausimu nurodo europinės normos. Nenustabu, kad ginčytinus sprendimus kiekvienas supranta savaip. O žaibosaugos srityje kaip reta kur apstu subtilybių, kurias nelengva išspręsti ir sava kalba, turint aukštą kvalifikaciją.

Rūpestį kelia ir tai, kad lietuvių kalba nėra net programos, kuria galima apskaičiuoti esminį žaibosaugos elementą – rizikos valdymą. Į tai įeina tokie rodikliai kaip gaisro rizika, žmonių gyvybių praradimo rizika, paslaugų netekimo rizika ir t. t.

Gal kaip tik dėl šių problemų projektuotojai kartais padaro esminių klaidų sprendžiami žaibosaugos klausimus. Projektuojama ir atgyvenusiais metodais, ir su ne tos paskirties medžiagomis.

Bendrovė „Energosfera“ projektuotojams gali pasiūlyti Vokietijos įmonės „Dehn“ rizikos valdymo skaičiavimo programą ir didelį šiuolaikinių universalių medžiagų pasirinkimą. Pasisemti daugiau šios srities žinių projektuotojams galėtų padėti „Energosferos“ išleista knyga lietuvių kalba „Apsauga nuo žaibo ir viršįtampių“, parengta pagal Tarptautinės elektrotechnikos komisijos patvirtintas normas.

Pagaliam bendrovės specialistai gali projektuotojams tiesiog padėti suprojektuoti žaibosaugą sudėtinguose objektuose.

ĮTAMINAMAS ŽAIBOSAUGA, APSAUGA NUO VIRŠĮTAMPIŲ